

Abans i ans

Es adverbis *abans* i *ans* són mots de formació paral·lela —el primer amb el reforç d'un element inicial procedent d'una preposició llatina— i amb un mateix valor. Però *ans* s'usa també com a conjunció adversativa, ús que no coneix la forma *abans*, encara que es pot dir que en alguns casos el voreja.

El Diccionari Fabra —i la Gran Enciclopèdia, que en aquest punt el segueix fidelment— dona una informació molt migrada sobre l'ús i significat de *ans*: es limita a dir que com a adverbi significa «abans» i com a conjunció «sinó, que». I talment com si després —volem dir en un moment posterior de la redacció de l'obra— volgués compensar aquesta migradesa d'informació, a l'article *sinó* indica que *ans* és millor que *sinó que*, indicació que es repeteix en l'exemplificació: *No ho rebutgem, sinó que ho acceptem agraiïts* (millor: *ans ho acceptem agraiïts*).

Es evident que la llengua literària moderna fa un ús conjuntiu de l'adverbi *ans* que ultrapassa el que indiquen el Fabra i la Gran Enciclopèdia, limitat a l'equivalència de *sinó que*. Es ben sabut, en primer lloc, que *ans* s'usa especialment formant part de certes combinacions com *ans bé* i *ans al contrari*. Observem, també, que alguns autors, com J. V. Foix, usen *ans* no com a equivalent de *sinó que*, sinó com a equivalent de *sinó*, i d'altres, com Rovira i Virgili i Carles Riba, en construccions molt complexes en les quals, certament, no constitueix l'equivalència de *sinó que*. El fet, sens dubte, mereix un estudi molt deten-

gut i una bona dosi de cautela si hom vol fixar amb precisió quins són els límits vàlids de l'ús d'aquest mot. Però el nostre propòsit d'avui és molt més modest: es redueix a indicar que el castellà posseeix, en aquest cas, una única forma adverbial, «antes», —és a dir, sense el primer component—, que és la que generalment hom sent com l'equivalent normal de *abans*, però que —igual que *ans*— reuneix els dos valors, és a dir, l'adverbial i el conjuntiu.

Avui es publiquen —i es radien— molts textos catalans traduïts del castellà i no és rar d'observar-hi que hom hi ha traduït sistemàticament «antes» per *abans*, sense tenir en compte que quan «antes» és usat com a conjunció adversativa no ha d'ésser traduït per *abans*, que és només un adverbi, sinó per *ans*.

Ens movem, però, en un terreny una mica delicat, en què es presenten construccions molt complexes i amb una gran diversitat de matisos de significació. No creiem que es pugui proposar *ans* com a equivalència —o traducció— sistemàtica del castellà «antes». En alguns casos —quan el terme del qual s'indica una preferència procedeix el seu correlatiu, o quan la seva funció d'enllaç és secundària— sembla més adequat recórrer a una expressió com *més aviat*: *La seva riquesa consistia més aviat en la terra que en el bestiar. Qui està net de pecat no té por de la mort: més aviat la desitja.*